

Norsk studentorganisasjon

Holbergs gate 1 / 0166
Oslo
T: 22 04 49 70
E: nso@student.no
W: www.student.no

Utdanningspolitisk plattform

07.04.2019

Utdanningspolitisk plattform

Vedtatt av NSOs landsmøte 07.04.2019

INNLEDNING

Utdanning er et samfunns gode, og dagens samfunn stiller krav til kunnskap og kompetanse for å møte komplekse utfordringer. Dette betyr at samfunnets behov for personer med høyere utdanning vil øke fremover. Derfor er det viktig at alle studenter møter en høyere utdanningsinstitusjon som legger til rette for god studiekvalitet og som er preget av et samspill mellom forskning, utdanning, formidling og innovasjon.

Studenter har en viktig rolle ved utdanningsinstitusjonen. Studentene skal være aktive i å utvikle studieprogrammene og bli oppmuntret til å drive aktiv fagkritikk fra et tidlig stadium i studieprogrammet. Akademia har et ansvar for å dyrke faglig uenighet, og å synliggjøre faglige uenigheter for studenter på alle nivåer i utdanningen.

OPPTAK

Alle skal kunne opparbeide seg kompetanse til å søke om opptak til høyere utdanning i Norge. Krav for opptak til høyere utdanning skal normalt være generell studiekompetanse. Krav for opptak til høyere utdanning skal normalt være generell studiekompetanse, men det kan benyttes andre krav for opptak der det er hensiktsmessig. En studentmasse med variert bakgrunn vil bidra til et mer nyansert studiemiljø og legge til rette for kritisk diskusjon og innovasjoner. I Norge skal alle ha tilgang til lik og riktig informasjon om opptak til høyere utdanning. Søknader om opptak til universiteter og høyskoler skal gjennomgå samme form for saksbehandling uavhengig av hvilken institusjon det søkes om opptak til.

NSO bruker følgende definisjoner av de ulike typene krav:

- Minimumskrav er de mest grunnleggende kravene som stilles til søkere.
- Spesielle krav er en skjerpning av minimumskravene.
- Alternative krav er supplerende til minimumskrav og eventuelle spesielle krav.
- Særskilte krav er andre vilkår som kan oppfylles for å tilfredsstille minimumskravene.

Gjennom skoleverket og andre statlige tilbud skal alle ha tilgang til rådgivning om studievalg og arbeidsliv. Muligheter og utviklingen i arbeidslivet skal inngå i studierådgivning.

NSO mener at:

- Det skal eksistere et sentralisert nasjonalt opptaksorgan, til opptak på både lavere og høyere grads nivå.
- Det nasjonale opptaksorganet er ansvarlig for tilgjengelig og riktig informasjon om opptak til høyere utdanning. Hver enkelt institusjon er ansvarlig for å gi opptaksorganet riktig informasjon om sine studieprogram.
- Det skal tilrettelegges for opptak på særskilt grunnlag til alle studier i høyere utdanning, uavhengig av fagområde og studienivå.

- Institusjonene kan selv sette spesielle opptakskrav på enkelte studier, men kun når innholdet i studiet tilsier det.
- Opptak på bakgrunn av realkompetanse skal vurderes ut fra krav om forkunnskaper til det enkelte studiet.
- Nasjonale myndigheter er ansvarlige for god, lik og effektiv behandling av søknader om opptak til studier ved universiteter og høyskoler.
- Institusjonenes informasjon om studier skal vise hva studiene faktisk handler om, og gi et realistisk bilde av studieprogrammet.
- Alle studenter skal møte høy faglig kvalitet og oppfølging, også i starten av studiet.
- Opptaksformer som baserer seg på fagbrev eller tilsvarende bør utredes, og benyttes, på en større bredde av studier enn i dag.
- Søker skal så tidlig som mulig få vite om man er tatt opp til studier, slik at de skal få god tid til å tilpasse seg den nye livssituasjonen.
- Ordningen med alderspoeng er et godt vurderingskriterium ved opptak til høyere utdanning.

LIVSLANG LÆRING

For NSO handler livslang læring om at man aldri blir ferdig utdannet. Gjennom livet lærer vi gjennom utdanning, arbeidsliv og organisasjonsliv. Læring gjennom erfaring i arbeidslivet er uformell kompetanse, mens læring gjennom utdanning kan være både formell og uformell kompetanse. Formell kompetanse er utdanning hvor man tar eksamen og får studiepoeng og/eller et vitnemål som dokumenterer hvilken kompetanse man har opparbeidet seg.

Mulighetene for kompetansepåfyll og læring gjennom livet er nødvendig for at befolkningen skal kunne utnytte sitt potensiale og være aktive deltakere i arbeidslivet og samfunnet for øvrig. Universiteter og høyskoler har et viktig ansvar for å utvikle kompetanse i samarbeid med arbeidsliv og samfunnet for å svare på samfunnets behov for omstilling. Dette ansvaret handler om å levere kunnskap relatert til fremveksten av nye næringer, utviklingen av tjenester, ny teknologi, og anvendelse av ny teknologi, samt samfunnet og individets behov for oppdatering av kompetanse. Universiteter og høyskoler skal først og fremst levere kurs og studietilbud rettet mot kompetansepåfyll og ny kompetanse som gir formell kompetanse og studiepoeng. Samtidig skal det etterstrebes at undervisningsressurser som podcasts, videoforelesninger og forelesninger er åpne og tilgjengelige for allmennheten. Denne tilgjengeliggjøringen skal selvsagt ikke gå på bekostning av studentene som er tatt opp til studiet.

For NSO er det viktig at universiteter og høyskolars tilbud for å dekke etterspørselen etter videreutdanning ikke skal utfordre institusjonenes ressurser til ordinære studieprogram. Studenter på ordinære bachelor- og masterstudier skal alltid prioriteres når det kommer til tilgang til faglige ressurser og oppfølging. Utviklingen og gjennomføringen av bachelorgrader og mastergrader skal legge et godt fundament for videre oppdatering av kompetanse.

NSO mener at:

- Kortere enheter eller enkeltemner kan brukes for å dekke ønsker og behov for oppdatering og påfyll av kompetanse, og bør tilbys i de fleste fag og studieretninger. Kortere enheter skal synliggjøres på vitnemålet.
- Opptak til etter- og videreutdanning ved universiteter og høyskoler som gir studiepoeng skal være i henhold til nasjonale retningslinjer og gjenspeile studiets egenart. Realkompetanse bør kunne vektlegges sterkere ved opptak til denne typen studier.
- Etter- og videreutdanningstilbud skal ikke kunne finansieres av studieplassfinansiering tildelt til studieplasser på ordinære studieprogram.
- Kurs og emner som tilbys som etter- og videreutdanning og som har samme innhold som emner som inngår i ordinære studieprogrammer (som fører frem til en grad eller yrkesutdanning) skal ikke kunne finansieres ved egenbetaling. Emner som inngår i ordinære studieprogrammer kan ikke tilbys til EVU-studenter mot egenbetaling.
- Ordinære emner bør normalt være åpne for videreutdanningsstudenter. Programstudenter skal alltid ha forrang.
- Det skal gis mulighet for opptak til etter- og videreutdanning, også for personer som står utenfor arbeidslivet. Dette skal finansieres av det offentlige.
- Alle kurs og studietilbud som har som hensikt å bygge på allerede eksisterende kompetanse og/eller utvide med ny og oppdatert kompetanse skal være forskningsbasert og/eller utviklingsbasert.
- Institusjoner kan kun gi studiepoeng for kurs og/eller emner de har det fulle faglige ansvaret for.
- Studieprogrammer som tilbys som videreutdanning skal kvalitetssikres og føres tilsyn ved på lik linje med ordinære studieprogrammer.

OPPBYGGING AV STUDIETILBUD

Studieprogrammer i høyere utdanning skal ha en oppbygging og struktur som sørger for forutsigbarhet for studentene. Emnesammensetninger og progresjon skal være lett å forstå. Samtidig må studieprogrammer settes sammen slik at den enkelte student har mulighet til å kunne gjøre egne valg av emner og emnegrupper. Navnet på studieprogrammet skal reflektere det faglige innholdet.

Tydelige definerte enheter og strukturer, samt klart avgrensede rammer er viktige premisser for oppbyggingen av studietilbudene i et godt akademia. Likevel må studietilbudene være fleksible, og i tilstrekkelig grad legge til rette for frihet til å velge og tilpasse egne grader. I tilfeller hvor samfunnet må forsikres om at en viss kompetanse er nådd kan standardiserte minstemål benyttes. Enhver grad og et hvert emne skal formes med hensyn til studentenes faglige forkunnskaper og progresjon, og det skal stilles gradvis økende krav til studentenes fagkritiske refleksjon - etterhvert som de når høyere gradsnivå eller emner for viderekomne.

NSO mener at:

- Rammeplaner bør utfases og erstattes med nasjonale retningslinjer.
- Studenter skal kunne tilpasse sin egen utdanning med så mange valgfrie emner som mulig.

- Alle studieprogrammer skal legge opp til normert studieprogresjon for heltidsstudenter på 60 studiepoeng per år. Deltidsstudenter kan ha redusert studieprogresjon.
- Utdanninger med særfokus på en videre akademisk karrierevei er gode supplement i akademia.
- Det skal ikke opprettes parallelle studieprogrammer ved samme institusjon, hvor det ene studieprogrammet prioriteres mer ressursmessig med bakgrunn i at det skal holde høyere kvalitet.
- Utdanningsinstitusjonene skal tilby utdanninger med innhold og omfang tilpasset samfunnets og studentenes egne behov.
- Innholdet i og oppbygningen av et emne skal forankres i en plan for det aktuelle emnet. Denne skal blant annet inneholde en detaljert skildring av emnet, obligatoriske oppmøter, vurderingsform, samt krav og tips til pensum. Planen er underordnet alle forskrifter og lover som råder over virksomheten, og kan da ikke gå på kant med disse.
- Studenter skal, på både emne- og instituttnivå sikres muligheter til å evaluere og å forme de faglige tilbudene de er tilknyttet. Evalueringene skal kunne etterprøves og følges opp.
- Alle studier på samme nivå skal ha tilsvarende forventninger til omfang og forventet tidsbruk, og dette skal legge opp til at studentene skal studere på heltid.
- Alle studietilbud bør inneholde elementer som gjør uteksaminerte kandidater i stand til å vurdere bærekraft i sitt fagområde.

UNDERVISNING OG VURDERING

I høyere utdanning skal studenter, blant mye annet, utvikle faglig kunnskap, og evne til kritisk tenking, anvendelse og formidling innenfor eget fagfelt. For at dette skal kunne skje under så ideelle forhold som mulig, trengs det et system som er skreddersydd for å fremme læring, kritisk tenking og evne til å ta i bruk fagstoff i akademiske så vel som praktiske situasjoner. Undervisning og vurdering i høyere utdanning skal være studentsentrert. Studentene skal gjennom studiene sine møte et mangfold av undervisnings- og vurderingsformer utarbeidet og gjennomført med tanke på hva som er mest hensiktsmessig for god læring.

NSO mener at:

- Alle studenter skal få faglig veiledning av vitenskapelig ansatte gjennom hele studieløpet.
- Alle studenter skal, ved studiestart, bli tildelt en faglig mentor som skal bistå med faglig oppfølging, veiledning og rådgivning i studentens videre progresjon og faglige veivalg.
- Måten vurderinger gjøres på skal være i tråd med hva som gir best læring, og skal være tilpasset fagets egenart.
- Studenter skal som hovedregel få arbeidet sitt sensurert av faglig ansatte som ikke har hatt en direkte veiledende eller undervisende rolle overfor dem, med mindre den aktuelle vurderingssituasjonen tilsier at en slik underviser bør sensurere arbeidet. Flere enn én sensor skal tilstrebes ved enhver sensurering.

Utdanningspolitisk plattform

- Karakterfastsettelsen skal regnes som et enkeltvedtak. Ved klage skal studentene ha mulighet til å begrunne sin klage. Begrunnelsen kan gjøres tilgjengelig for ny sensurkommisjon etter studentens ønske.
- Begrunnelse for karakter skal fremme læring og samsvare med sensorveiledningen.
- Dato for tildeling av grad skal være tilsvarende dato som oppgis av sensor i protokollen for den eksamenen der graden ble oppnådd.
- Som hovedregel bør begrunnelse for karakter gis skriftlig, men dersom student og sensor kan bli enige om at begrunnelsen skal gis muntlig, skal begrunnelsen kunne dokumenteres, med mulighet for å stille oppfølgingsspørsmål.
- Undervisningsform og pensum skal velges ut fra pedagogiske hensyn og sørge for at studentene gjennom studiene møter et mangfold av ulike metoder og arbeidsmåter.
- Alle faglige ansatte ved institusjonene skal ha pedagogisk og praktisk kompetanse i tråd med studentenes og fagets behov. Der relevant skal disse likestilles ved ansettelse, opprykk og tilbud om kompetanseutvikling.
- Karaktersetting skal normalt være basert på et nasjonalt standardisert karaktersystem, med åpninger for å benytte bestått/ikke bestått der det er viktig å vise til at et minstemål av kompetanse er nådd.
- Institusjonene skal legge til rette for at studenter får kjennskap til tverrfaglig arbeid innenfor forskning, utdanning og innovasjon.
- Alle studenter skal i løpet av en grad møte emner og oppgaver hvor man får erfaring i å jobbe sammen med studenter fra andre fagområder.
- Institusjonen skal tilby faglig veiledning til studenter som ikke står på eksamen.
- Dersom en student som er mistenkt for fusk ikke får sin eksamen annullert, skal studenten ikke holdes tilbake i studiene.
- Studenter som har behov for tilrettelagte lærings- og vurderingsformer skal ha tilgang til dette gjennom heile studieløpet.

SAMFUNNSNYTTE OG ARBEIDSLIVSRELEVANS

Alle studenter skal gå et arbeidsliv i møte med kompetanse som de selv, potensielle arbeidsgivere og samfunnet for øvrig har tillit til. For å få til dette må alle studenter få oppleve arenaer underveis i utdanningen hvor de kan tilegne seg erfaringer innenfor både akademia, gründervirksomhet og andre former for arbeidsliv. En helt sentral forutsetning for utveksling av kunnskap, problemstillinger, erfaringer og data mellom akademia og arbeidsliv, er et godt samarbeid og en god dialog mellom institusjoner og arbeidsplasser. Det er nasjonale, fylkeskommunale og kommunale myndigheters ansvar å legge til rette for samarbeid mellom høyere utdanningsinstitusjoner og nærings- og arbeidsliv. Institusjonene selv har hovedansvar for utvikling og vedlikehold av gode programmer for erfarings- og kunnskapsutveksling med arbeidslivet, at studentene får kjennskap til utførelse av forskningsarbeid innenfor eget fagfelt, og at det eksisterer ordninger som støtter oppunder gründervirksomhet blant studenter. Det er ikke alle problemstillinger i samfunnet som begrenses til akademia sine fagdisiplinære inndelinger og grenser. Det er derfor viktig å gjøre studentene så erfarne som mulig med å arbeide og lære så tverrfaglig som mulig underveis i utdanningen.

NSO mener at:

- Dersom studenter utfører arbeidsoppgaver direkte for aktører i arbeidslivet - i regi av utdanningsinstitusjonen - skal dette være knyttet til praksisopphold, og gi uttelling i form av studiepoeng.
- Praksis er et viktig verktøy for arbeidslivsrelevans. Alle utdanninger skal inneholde praksis eller tilbud om praksis, slik at alle studenter får mulighet til å opparbeide seg erfaring innenfor aktuelle arbeidssituasjoner de kan møte i fremtiden. All praksis skal gi studiepoeng og gjennomføres i henhold til en emneplan som er kjent for både studenten og praksissted.
- Det skal eksistere ordninger som støtter og veileder studenter i gründervirksomhet. Studentgründerenes immaterielle rettigheter skal prioriteres høyt.
- Studenter skal gjøres kjent med relevant forskning som blir utført på institusjonen, og skal tilbys deltagelse i prosjekter der det er mulig.
- Universiteter og høyskoler skal sørge for deltakelse fra arbeids- og samfunnsliv i undervisning og veiledning.
- Studenter som skriver oppgaver i samarbeid med arbeidslivet er i en læringssituasjon og skal produsere studiepoeng.
- Institusjonene har ansvar for at alle studenter får grunnleggende digitale ferdigheter innen sitt fagfelt.

LÆRINGSMILJØ

Et godt læringsmiljø er en forutsetning for god studiekvalitet. Ansvaret for studentenes læringsmiljø skal være fordelt mellom myndighetene og utdanningsinstitusjonene.

Myndighetene er ansvarlige for at lovverk og planer for bygg og infrastruktur ikke er til hinder for å utvikle et godt læringsmiljø ved utdanningsinstitusjonene.

Utdanningsinstitusjonene er ansvarlige for å utvikle og vedlikeholde læringsmiljøet ved den enkelte utdanningsinstitusjon.

NSO mener at:

- Lovverket om læringsmiljø må innbefatte det fysiske, psykososiale, organisatoriske, digitale og det pedagogiske læringsmiljøet.
- Alle høyere utdanningsinstitusjoner skal legge til rette for at studentenes læringsmiljø ivaretas og følges opp av gjeldende lovverk, samt videreutvikle læringsmiljøet i tråd med samfunnsmessige og teknologiske endringer.
- Institusjonens ledelse skal ha et ansvar for at alle tilknyttet institusjonen bidrar til et godt læringsmiljø.
- Institusjonens ledelse har et ansvar for å legge til rette for faglig samhandling mellom studenter og faglig ansatte.
- Utdanningsinstitusjonene skal ha gode systemer og rutiner for alle henvendelser vedrørende studentenes læringsmiljø. Varslere skal få vite at varselet er mottatt, hvordan det konkrete varselet blir fulgt opp, og hva som ble utfallet i den konkrete saken.
- Det må gjennomføres evalueringer av studentenes læringsmiljø ved utdanningsinstitusjonene av relevant tilsynsmyndighet.
- Tilsyn med studentenes læringsmiljø skal inngå i det ordinære studiekvalitetstilsynet.
- Læringsmiljøutvalgene må styrkes og brukes mer aktivt ved hver institusjon.

Utdanningspolitisk plattform

- Utdanningsinstitusjonene skal støtte og legge til rette for at studentene selv kan skape gode læringsmiljø.
- Utdanningsinstitusjoner skal sikre at studentene har tilgang til arealer på campus for både faglige og ikke-faglige aktiviteter.

KVALITETSUTVIKLING OG TILSYN

Kvalitetssikring og tilsyn av høyere utdanning skal ha som mål å sikre utdanninger av høy kvalitet og gjøre det mulig for samfunnet å ha tillit til utdanningene. Kvalitetsarbeidet skal se alle elementer ved utdanningene i sammenheng og alle elementer skal vurderes i kvalitetsarbeidet. Institusjonenes arbeid med kvalitet og kvalitetsutvikling av studiene er et kontinuerlig arbeid som aldri blir ferdig. Det er derfor viktig at institusjonene har et godt system for kvalitetssikring av utdanning og at alle ansatte har tydelige roller og ansvar i dette arbeidet.

Satsinger og utvikling av kvalitet i høyere utdanning krever samarbeid mellom fagmiljøer og institusjoner i hele landet. Samarbeidet mellom fagmiljøer og institusjoner er spesielt viktig for spredning av gode løsninger og tiltak. Nasjonale satsinger og samarbeid må muliggjøres og koordineres av nasjonale myndigheter gjennom nasjonale støtteordninger.

NSO mener at:

- Både nasjonale myndigheter og institusjonene selv er ansvarlig for at utdanningene holder et høyt nivå og at alle utdanninger er kontinuerlig gjenstand for kvalitetssikring og kvalitetsutvikling.
- Institusjonsledelsen skal sikre at ansatte har nødvendig kompetanse for å drive kvalitetsarbeidet fremover.
- Institusjonsledelsen skal sørge for en kvalitetskultur hvor studenter anerkjennes som partnere i kvalitetsarbeidet på lik linje med andre aktører.
- Studenter skal delta i alle ledd av arbeidet med kvalitetssikring og kvalitetsutvikling.
- Institusjonene skal gjennomføre utdanningene på en slik måte at studentene blir oppmuntret til å ta en aktiv rolle i læringsprosessen og arbeidet med utviklingen av utdanningen.
- Vitenskapelige ansattes initiativ og bidrag til kvalitetsutviklingen av utdanningene skal følges opp i medarbeidersamtaler.
- Krav om tilstedeværelse i undervisning skal ikke være til hinder for studentenes deltakelse i arbeidet med kvalitetssikring og kvalitetsutvikling.
- Rapporter fra gjennomgang av institusjonens kvalitetssikringssystem og tilsyn med studieprogrammer skal offentliggjøres og systematiseres.
- Tiltak og endringer som iverksettes som resultat av det interne tilsynsarbeidet, og formålet med disse, skal kommuniseres godt til studentene.
- Alle studieprogrammer skal føres internt tilsyn med på periodisk basis. Her skal det inkluderes eksterne deltakere.
- Myndighetene skal sørge for nasjonale støtteordninger for arbeid med kvalitetsutvikling.
- Nasjonale støtteordninger for kvalitetsutvikling skal spesifikt ha spredningseffekt som kriterium.